proLékaře.cz | 16.11.2026

DÁRCOVSKÁ POLITIKA, LEGISLATIVA, ORGANIZACE

Činnost transfuzní služby v ČR v roce 2019

Turek P.[1], **Milštainová J.**[2]
[1] Thomayerova nemocnice, Praha
[2] Ministerstvo zdravotnictví ČR

Úvod: Transfuzní službu v ČR zajišťuje síť vzájemně nezávislých zařízení, která se podílejí jak na výrobě transfuzních přípravků, tak plazmy pro průmyslové zpracování. Krev a její složky jsou odebírány dobrovolným bezplatným dárcům. V případě odběru plazmy v plazmaferetických centrech je většině dárců poskytována finanční kompenzace, jejíž maximální výše je stanovena legislativně.
Materiál a metodika: Analýza vychází z výkazů o činnosti zařízení transfuzní služby (ZTS) sbíraných MZ ČR.
Výsledky: V roce 2019 se na výrobě transfuzních přípravků a plazmy pro průmyslové zpracování podílelo 70 nemocničních ZTS (z toho 17 odběrových center) a 29 plazmaferetických center. V nemocničních ZTS bylo evidováno 257 tis. dárců, z toho 30,5 tis. prvodárců. Dalších 102 tis. dárců (28 tis. prvodárců) bylo evidováno v plazmaferetických centrech. Provedeno bylo 423 tis. odběrů plné krve, 773 tis. plazmaferéz (z toho 200 tis. v nemocničních ZTS) a 21 tis. jiných aferéz. Záchyt infekčních markerů u dárců nemocničních ZTS byl velmi nízký (2 HIV, 12 HBsAg, 12 HCV). U dárců plazmaferetických center byl záchyt infekcí také relativně nízký, ale výrazně vyšší, zejména u HCV (9 HIV, 11 HBsAg, 167 HCV). Vyrobeno bylo 418,5 tis. TU erytrocytů, 727 tis. litrů plazmy a 44,5 tis. léčebných dávek trombocytů. K frakcionaci bylo dodáno 695 tis. litrů plazmy.
Závěr: Velikost dárcovského registru nemocničních ZTS se stabilizovala, mírně přibylo prvodárců. Záchyt infekčních markerů zůstává nízký. Produkce ani spotřeba transfuzních přípravků se oproti předchozímu roku výrazněji nezměnily a ZTS produkovala množství transfuzních přípravků dostatečné k pokrytí léčebných potřeb. Výrazně přibylo plazmaferetických center (+ 10 oproti roku 2018) a také dárců plazmy je v nich registrováno podstatně více (+ 25 %). K průmyslovému zpracování bylo dodáno o 34 tis. litrů plazmy více než v roce 2018.

Stávají se prvodárci pravidelnými dárci krve?

Horáčková E.[1], **Řeháček V.**[1, 2]
[1] Transfuzní oddělení, Fakultní nemocnice Hradec Králové
[2] Lékařská fakulta UK Hradec Králové

Úvod: Cílem retrospektivní studie bylo zjistit: (a) jaká část prvodárců odebraných na TO FNHK se stane pravidelnými dárci, (b) důvody přerušení či ukončení dárcovství po prvním odběru u osob, které po prvním odběru nepřišly k dalšímu odběru.
Metodika: Data byla zpracována z informačního systému TO FNHK (ISTO) Amadeus (Steiner). Dárci, kteří neabsolvovali druhý odběr, byli kontaktováni lékařkou TO FNHK, která zjišťovala důvody přerušení dárcovství a možnosti, zda by byli ochotni v dárcovství pokračovat.
Výsledky: V období od 1. 1. 2017 do 31. 12. 2017 darovalo plnou krev na TO FNHK celkem 905 prvodárců. Z nich do 31. 12. 2019 absolvovalo druhý odběr celkem 723 dárců (79,9 %). Celkem 182 osob (20,1 %) druhý odběr neabsolvovalo. U 31 osob byl v ISTO nalezen záznam o trvalém vyřazení v období od prvního odběru do data studie (6× nevyhovující krevní obraz, 5× opakovaná reaktivita inf. markerů, 5× nemoc, 5× odstěhování, 4× anti-ery protilátka, 2× kolaps po odběru, 1× nespolupráce, 1× nízká váha, 1× zahraničí, 1× rizikový faktor). Celkem 151 dárců bylo kontaktováno telefonem a e-mailem. I přes opakované pokusy se podařilo navázat kontakt pouze se 100 dárci, z nich bylo dodatečně 33 trvale vyřazeno z dárcovství (27× odstěhování, 4× nemoc, 1× nízká váha, 1× rizikový faktor). Z 67 dárců, kteří by mohli darovat, slíbilo 63, že se objedná k odběru. Nejčastějšími důvody, proč dosud nepřišli, byly nedostatek času (20×), těhotenství, kojení nebo péče o dítě (13×), opakované onemocnění (3×), nedostatek termínů v objednávkovém systému (3×), opakované tetování (2×), jiné (22×). Pouze 4 dárci odpověděli, že nechtějí pokračovat v dárcovství.

proLékaře.cz | 16.11.2026

Závěr: Druhý odběr ve sledovaném období absolvovalo 79,9 % (723 z 905) dárců a dárkyň. Celkem 64 (7,1 %) dárců bylo po prvním odběru trvale vyřazeno, nejčastějším důvodem bylo odstěhování, 4 prvodárci (0,4 %) nechtěli pokračovat v dárcovství. S 51 prvodárci (5,6 %) se nepodařilo navázat kontakt. Celkem 63 dárců (7,0 %) přislíbilo po osobním kontaktu dostavit se na druhý odběr. TO FNHK zváží zavedení aktivního oslovení dárců, kteří nepřišli na druhý odběr do jednoho roku po prvním odběru krve.

Produkce a spotřeba transfuzních přípravků ve vybraných ZTS během koronakrize

Turek P.[1], Bartošová L.[2], Bělochová J.[3], Fenclová Z.[4], Galuszková D.[5], Geierová H.[6], Janek D.[7], Kunčar J.[8], Linhartová E.[9], Masopust J.[10], Nechvílová D.[11], Procházková R.[12], Řeháček V.[13], Veselá D.[14]
[1] Thomayerova nemocnice, Praha
[2] Oblastní nemocnice Kladno
[3] Fakultní nemocnice Královské Vinohrady
[4] Nemocnice Pardubického kraje, Litomyšlská nemocnice
[5] Fakultní nemocnice Olomouc
[6] Nemocnice Pardubického kraje, Pardubická nemocnice
[7] Nemocnice s poliklinikou, Karviná-Ráj
[8] Oblastní nemocnice Trutnov
[9] Fakultní nemocnice Motol
[10] Masarykova nemocnice v Ústí nad Labem
[11] Nemocnice Pardubického kraje, Orlickoústecká nemocnice
[12] Krajská nemocnice Liberec, [13] Fakultní nemocnice Hradec Králové
[14] Nemocnice Pardubického kraje, Svitavská nemocnice

Úvod: Koronavirová krize postavila transfuzní službu ČR před nečekané úkoly.
Materiál a metodika: Údaje o produkci (ev. nákupu) a spotřebě (ev. prodeji) transfuzních přípravků červené řady v době „nouzového stavu“, měsíc před jeho vyhlášením a po jeho skončení (a údaje z loňského roku) poskytlo 14 ZTS různého typu a spektra činností. Zapojená oddělení pokrývají 23 % produkce a 20 % spotřeby v ČR (2019).
Výsledky: Během koronakrize došlo k poklesu odběrů plné krve/erytrocytů u většiny ZTS (12/13), provedeno bylo o 20 % odběrů méně. Hloubka poklesu se mezi jednotlivými ZTS výrazně lišila, zejména mezi pracovišti „okresního typu“ (pokles o 12–34 %). Zároveň došlo k poklesu spotřeby erytrocytů (12/14 ZTS), a to v průměru o 15 %, u některých ZTS ale spotřeba klesla až o třetinu. I když pokles spotřeby nebyl tak výrazný jako pokles odběrů, nastal náhle a nečekaně, což v některých ZTS ohrozilo exspirací přípravky uložené ve skladu. Snížení skladových zásob zkomplikovalo v pozdější fázi nákupy transfuzních přípravků těm ZTS, která jsou na nákupech závislá. Některá ZTS ukládala vyrobené přípravky do karantény, což mohlo ke zhoršení dostupnosti přípravků přispět.
Závěr: Přes změny v produkci i spotřebě zabezpečila ZTS transfuzní přípravky červené řady nezbytné k zajištění zdravotní péče, došlo však ke zhoršení dostupnosti přípravků v některých ZTS. Otázkou do budoucna zůstává, zda by bylo možné v podobně nečekaných situacích postupy jednotlivých ZTS lépe koordinovat.

Transfuzní oddělení FN Plzeň 2020

Šlechtová P., Fronková E., Pourová E., Rohrbacherová E.
Fakultní nemocnice Plzeň, Transfuzní oddělení

Transfuzní oddělení (TO) FN Plzeň zajišťuje celé spektrum činností souvisejících s transfuzní problematikou a má především dva základní úkoly: výrobu transfuzních přípravků (TP) a laboratorní diagnostiku. Poskytuje služby převážně v rámci kraje, dodává TP pro FN Plzeň a další zdravotnické subjekty v regionu. Provádí odběry krve a krevních složek (odběry plné krve a odběry aferetické) a odběry autologní (autotransfuze). Část plazmy je pravidelně dodávána ke zpracování na krevní deriváty do frakcionačního centra. Krevní sklady (Bory, Lochotín) zajišťují nepřetržitě imunohematologickou diagnostiku a výběr kompatibilních TP pro pacienty. Je součástí transplantačního centra FN Plzeň, náběrovým centrem pro Český národní registr dárců dřeně, jedním ze 7 krizových transfuzních center v ČR se spádovým územím pro Plzeňský a Karlovarský kraj. Dále jsou na oddě-